

Deze tekstuitgave is vervaardigd door medewerkers van de Stichting Vrijwilligersnetwerk Nederlandse Taal o.l.v. Nicoline van der Sijs en Hans Beelen. De tekstuitgave vormt een onderdeel van de elektronische Woordenbank Nederlandse Dialecten (eWND), op www.meertens.knaw.nl/dialectwoordenboeken/

BESCHRIJVING VAN HET EILAND GOEDEREDE EN OVERFLAKKEE,
DOOR B. BOERS,
PREDIKANT TE MIDDELHARNIS EN SCHOOLOPZIENER IN HET ZESDE DISTRICT VAN ZUIDHOLLAND.

Met drie afbeeldingen van het eiland.

SOMMELSDIJK,
J. JONGEJAN.
1843.

{p.48}
§.19.

OVER DE UITSPRAAK VAN SOMMIGE KLANKEN, DUBBELE KLINKERS, TWEEKLANKEN EN EENIGE WOORDEN, OP HET EILAND GOEDEREDE EN OVER-FLAKKEE.

De dubbele klinker *aa* klinkt als *ae*, gelijk de tweeklank *ai* in het fransche *maire*. Zoo spreekt men van: *ael*, (*aal*), *baers*, (*baars*), *praet*, (*praat*). In het eiland Goedereede klinkt deze dubbele klinker als *oë*, zoo zegt men daar: *goë*, (*gaan*), *stoë*, (*staan*), *sloë*, (*slaan*).

De zacht lange *e* behoudt meestal derzelver natuurlijken klank; somwijlen echter wordt zij uitgesproken als de tweeklank *eu* in de woorden *speulen*, (*spelen*), *leunen*, (*lenen*), *veul*, (*veel*), enz.

De scherplange *ee* klinkt als *eeë* zoo zegt men: *alleeën*; *beeën*; *deeëlen*; *meeën*; enz.

De *i* behoudt derzelver gewonen klank.

De scherplange *oo* klinkt bijna als *aa*; bijv. *laapen*, (*loopen*), *daapen*, (*doopen*), *kaapen*, (*koop*), *aagenblik*, (*oogenblik*), *raaken*, (*rooken*).

De zachtlange *o* klinkt meestal op de gewone wijze; in sommige woorden klinkt zij echter als *eu*: *meugelijk*, (*mogelijk*), *neuten*, (*noten*), *veure*, (*voor*), *zeulen*, (*zolen*), *heuning*, (*honig*).

De *u* klinkt meestal natuurlijk doch somtijds als *ie*, zoo als: *vier*, (*vuur*), *stierman*, (*stuurman*), *dier*, (*duur*); soms als *i*: *pit* voor *put*; soms als *o*: *kos* voor *kus*, *mos* voor *musch*.

De *ij* klinkt altijd als *ie* of *i*: *afgriesselik*, (*afgrijselijk*), *bekieken*, (*bekijken*), *cieferen*, (*cijferen*), *hi*, (*hij*), *kriet*, (*krijt*), *pries*, (*prijs*), *tied*, (*tijd*), enz. Uitzon- {p.49} dering op dezen regel zijn de woorden: vijf, wijf, blijven, pijp, welke worden uitgesproken als: *vuuve*, *wuuf*, *bluve*, *pupe*.

De tweeklank *ei* behoudt deszelfs natuurlijken klank.

De tweeklank *ui* klinkt meestal als *uu* of *uui*: *buje*, (*bui*), *duve*, (*duif*), *getugen*, (*getuigen*), *huus*, (*huis*), *muus*, (*muis*), *zugen*, (*zuigen*).

De tweeklank *oe* klinkt soms als de zacht korte *o*, in *blom* voor *bloem*.

Daarenboven heeft men in het eiland Goedereede de gewoonte, om sommige woorden te verkorten: zoo zegt men daar: *haàn*, *taàn*, *baàn*, *kallaar*, enz. voor: handen, tanden, banden, kandelaar.

Sommige zelfstandige naamwoorden nemen eene zachte *e* aan, als *neve*, voor *neef*; *nichte*, voor *nicht*; *pupe* voor *pijp*. Dit zelfde heeft plaats met de onbepaalde wijs van sommige werkwoorden, als: *etene*, *drinkene*, enz.

§.20.

Lijst van eenige verouderde, of in de provincie Zuidholland niet gebezigde Nederduitsche woorden, welke op het eiland Goedereede en Overflakkee nog heeden in gebruik zijn.

<i>Goereesch.</i>	<i>Over Flakkeesch.</i>	<i>Gewoon Nederduitsch.</i>
<i>aak? aake joe</i>	<i>aak? aake joe</i>	is het niet zoo?
<i>aelekrukels</i>	<i>aelekrukels</i>	alikruiken
<i>aenste</i>	<i>aenste</i>	aangezigt
<i>aerebezems</i>	<i>aerebezems</i>	aardbeziën
<i>ankleewe</i>	<i>enkel of ienklaauw</i>	enkel, gedeelte van den voet
<i>aviet, (den)</i>	<i>aviet, (den)</i>	de fijt {p.50}
<i>bagge</i>	<i>bagge</i>	sluitmand
<i>bakslee</i>	<i>balkslee</i>	ysslede
<i>bange</i>	<i>bang</i>	misselijk
<i>bekaaid</i>	<i>bekaaid</i>	verkeerd
<i>beket</i>	<i>bonket</i>	stuiter, een steenen bikkel
<i>bleeten</i>	<i>bleeten</i>	schreijen
<i>bloken</i>		vrouwen klompen met lederen bovenstukken
<i>blokkeelhout</i>	<i>klippels</i>	knuppels
<i>bogt</i>	<i>bogt</i>	gesloten bank in de kerk
<i>borre</i>	<i>borre</i>	geldbeurs, kerkzakje
<i>bout</i>	<i>bout</i>	pit of steen van eene vrucht
<i>bramboezems</i>	<i>bramboezems</i>	frambozen
<i>brigge</i>	<i>brugge</i>	brug
<i>bruloften</i>	<i>bruloften</i>	bruiloft houden
<i>bijsmak</i>	<i>bijsmak</i>	bij of toevoegsel, vooral van iets onverwachts en verblijdends; eene buitenkans
<i>dammelen</i>	<i>dammelen</i>	met de voeten stommelen
<i>deege</i>	<i>deege</i>	vermaak
<i>digte</i>	<i>digte</i>	dikwijls
<i>dorebijen</i>	<i>doornappels</i>	kruisbezieën
<i>drinkenspit</i>	<i>dreef</i>	rijpad over het land
<i>dulve</i>	<i>drank</i>	paarden-wed
	<i>eente</i>	sloot
	<i>eeuwkant</i>	mier
		lang moerassig land, aan een' waterkant {p.51}
<i>eije</i>	<i>eije</i>	egge
<i>elder</i>	<i>elder</i>	uiker van eene koe
<i>fakseelen</i>		ligchaam
<i>fekke</i>		koepens
<i>fooijen</i>	<i>fooijen</i>	pot verteren
<i>foolen</i>	<i>foolen</i>	sollen
<i>gedoente, gedoetje</i>	<i>gedoente, gedoetje</i>	bezitting
<i>grippe</i>	<i>grippe</i>	greppel
<i>gruzen</i>	<i>gruus</i>	zemelen
<i>haar en hittik</i>	<i>haar en hittik</i>	links en regts, in gebruik bij paarden mennen

<i>heelegansch</i>	<i>heelegansch</i>	geheel en al
<i>haerd</i>		woonkamer
<i>helder</i>	<i>helder</i>	halster
<i>heve</i>		vracht
<i>hil</i>	<i>wurft</i>	werf (boeren)
<i>hildekeitjes</i>	<i>hildekeitjes</i>	keitjes in het zand
<i>hilteken</i>	<i>hilteken</i>	bikkelen
<i>hikkelen</i>	<i>hikkelen</i>	hinken, op één been springen
<i>hoope</i>		hoepel
<i>horrekoeijen</i>	<i>meulenaers</i>	meikevers
<i>inthans</i>		tegenwoordig
<i>iwers</i>	<i>iwers</i>	ergens
<i>joe</i>	<i>joe</i>	gij
<i>juun</i>	<i>juun</i>	ajuin {p.52}
<i>kaapdag</i>	<i>kaapdag</i>	verkoopdag
<i>kagchel</i>	<i>kagchel</i>	veulen van een paard
<i>kalken</i>	<i>kalken</i>	witten
<i>kappetein</i>		vroedvrouw
<i>katievig</i>	<i>katievig</i>	pijnlijk
<i>keete</i>	<i>keete</i>	kookhuis, afgezonderd van het woonhuis
		op eene boeren werf
<i>kelf</i>	<i>kelf</i>	net, ordelijk
<i>keurs</i>	<i>keurs</i>	vrouwenrok
<i>keuvel</i>	<i>keuvel</i>	vrouwenmuts (eilandsche)
<i>kibbels</i>	<i>kibbels</i>	kaken van een' visch
<i>kiete</i>	<i>kiete</i>	kuit
<i>kittig</i>	<i>kittig</i>	knap, goed, aardig, vooral van een' kranke
		als hij iets beter is
<i>kleed</i>	<i>kleed</i>	wollen voorschoot
<i>kleesvat</i>	<i>kleens</i>	melkzeef
<i>klippel</i>	<i>klipper</i>	rijpaard
<i>klus</i>	<i>klus, hij is de klus kwijt</i>	klos, hij is de draad kwijt
<i>klusje</i>	<i>klusje</i>	een klein drafje, ook een klein vrachtje
<i>knoppen</i>		knoopen
<i>knorre</i>		gezwel
<i>kooszak</i>	<i>kooszak</i>	dij of zijzak bij vrouwen
<i>koppespin</i>	<i>koppespin</i>	spin
<i>korssewegge</i>	<i>korssewegge</i>	kersmis-koekjes, kersbrood
<i>krieken</i>	<i>krieken</i>	kersen
<i>kroo</i>	<i>kroo</i>	bijeen geschoolde menigte {p.53}
<i>krieten</i>	<i>janken</i>	schreijen
<i>kussebutter</i>	<i>kussebutter</i>	reuzel
<i>kuus</i>	<i>kuus</i>	geheel leeg
	<i>kwibbe</i>	kin
<i>langen</i>	<i>langen</i>	aangeven, halen
<i>leut</i>	<i>leut</i>	vermaak
<i>leijen</i>	<i>leijen</i>	vloertegels

<i>lieje</i>		een weg of dreef die blind loopt
<i>looi</i>	<i>looi</i>	laf, flauw
<i>lurp</i>	<i>lurp</i>	beurs (peer of appel)
<i>lusze</i>	<i>lusze</i>	een achter of schuurhuis
<i>lutje</i>	<i>lutje</i>	weinigje
<i>mangelen</i>	<i>mangelen</i>	verruilen
<i>mart</i>	<i>mart</i>	kermis
<i>meutje</i>	<i>meutje</i>	moei, tante
<i>miestig</i>	<i>miestig</i>	voor den overtreffende trap, b.v. <i>miestig</i> <i>mooi</i> , zeer fraai
<i>min</i>	<i>min</i>	baker
<i>minke</i>	<i>minke</i>	eenige weinige
<i>moerbezens</i>	<i>moerbezens</i>	moerbezieën
<i>mulbers</i>	<i>mulpers</i>	knikkers van marmer
<i>musterik</i>	<i>musterd</i>	takkebos
<i>naam</i>	<i>naam</i>	oom
<i>naamzegger</i>	<i>naamzegger</i>	neef
<i>naaijer</i>	<i>naaijer</i>	kleerenmaker
<i>naebel</i>	<i>naebel</i>	navel {p.54}
<i>naebelhuusje</i>	<i>naebelhuusje</i>	het spinnetje in een hemd
<i>neusdoek</i>	<i>neusdoek</i>	zakdoek
<i>niepzak</i>	<i>niepzak</i>	blaasbalg
<i>nieuwers</i>	<i>nieuwers</i>	nergens
<i>ongans</i>	<i>ongans</i>	ongesteld
<i>onklaer</i>	<i>onklaer</i>	ziekelyk
<i>onnoozel</i>	<i>onnoozel</i>	ziekelyk, ongesteld, vooral van slepende ziekten
<i>ont</i>	<i>ont</i>	morsig, vuil
<i>ontert</i>	<i>ontert</i>	een vuil mensch
<i>opgaeren</i>		oprapen
<i>oprel</i>	<i>oprel</i>	oprid aan een' dijk, oprijplaats
<i>overroest</i>		verhemelte
<i>peen</i>	<i>peen</i>	wortelen
<i>pelerten</i>	<i>pelerten</i>	doperwten
<i>pielen</i>	<i>pielen</i>	jonge eendvogels
<i>plimpen</i>	<i>plimpen</i>	ziekelyk zijn
<i>ploegsgank</i>	<i>ploegsgank</i>	grootte van een land zoo als het bezaaid wordt
<i>plok</i>	<i>plokke</i>	ruif
<i>pongelbaam</i>	<i>pongelbaam</i>	een boom waarmede men een voer hooi of koren vast sjort
<i>pongelen</i>	<i>pongelen</i>	een voer hooi of dergelijke met het touw vast aanhalen, dat om den pongelboom vast is {p.55}
<i>plumen</i>	<i>plumen</i>	veeren van een bed of van een' vogel
<i>prakken</i>	<i>prakken</i>	eten fijn maken

<i>priegen</i>	<i>priegen</i>	haasten
<i>priem</i>	<i>priem</i>	breinaald
<i>pute</i>	<i>kikker</i>	kikvorsch
<i>puupe slufje</i>	<i>puupe slufje</i>	pijpedopje
<i>raegshood</i>	<i>raegshood</i>	raagbol
<i>reek</i>	<i>reek</i>	rij, reeks
<i>rik</i>	<i>rik</i>	rug
<i>rive</i>	<i>rive</i>	hark
<i>roepaerd</i>	<i>roepaerd</i>	paard voor de hand, voor een rijtuig
<i>schaeloos</i>	<i>schaeloos</i>	beschadigd, van een schip dat binnen komt
<i>schampeljoen</i>	<i>schampeljoen</i>	patroon van een kleed
<i>schaveelen</i>	<i>schaveelen</i>	goed aflopen eener zaak
<i>scheele</i>	<i>scheel</i>	deksel van een' ketel
<i>schouwe</i>	<i>schouwe</i>	schoorsteen
<i>schuren</i>	<i>schuren</i>	schrobben
<i>schutteldoek</i>	<i>schutteldoek</i>	vaatdoek
<i>schuve</i>	<i>schuve</i>	lade van eene tafel
<i>seffens</i>	<i>seffens</i>	plotseling
<i>slove</i>		voorschoot
<i>sleef</i>	<i>onklaar</i>	ziekelijk
<i>slië</i>	<i>slië</i>	gulzig
<i>slim</i>	<i>slim</i>	scheef, schuins
<i>sliklaaper</i>	<i>sliklaaper</i>	kwikstaart
<i>slikvanger</i>	<i>sliklappen</i>	slobkousen
<i>sluve</i>	<i>sluve</i>	omslag van een boek
<i>snaere</i>	<i>snaere</i>	schoonzuster {p.56}
<i>snikkeren</i>	<i>snikkeren</i>	aan kleine stukjes snijden
<i>snuver</i>	<i>snuver</i>	stookplaats in eene achterkeuken
<i>solfer</i>	<i>solfer</i>	zwavelstok
<i>somtemet</i>	<i>somtemet</i>	somtijds
<i>sop</i>	<i>sop</i>	saus
<i>spinne</i>	<i>spinne</i>	etenskas
<i>sta</i>	<i>vleisch kupe</i>	vleeschkuip
<i>steeldief</i>	<i>steeldief</i>	dief
	<i>steenen</i>	hulp bieden bij eene bevalling
<i>stik</i>	<i>stik</i>	boterham
<i>stikerslee</i>	<i>stikerslee</i>	prikslede
<i>stouwen</i>	<i>stouwen</i>	voortdrijven
<i>stuitje</i>	<i>stuitje</i>	eene korte poos
<i>strange</i>		strand
<i>struil</i>	<i>struil</i>	straal
<i>strukelen</i>	<i>strukelen</i>	stollen
<i>tielen</i>	<i>tielen</i>	kootjes, (schapen) om mede te bikkelen
<i>tieten</i>	<i>tieten</i>	kuikens
<i>toppe</i>	<i>toppe</i>	tol
<i>touter</i>	<i>touter</i>	schommel

<i>tote</i>	<i>tote</i>	mond
<i>tras</i>	<i>tras</i>	regenbak
<i>tremien</i>	<i>tremien</i>	vergiet-test
<i>tuug</i>	<i>tuug</i>	van zekere goederen met verachting gesproken: wat is dat voor tuig.
<i>tuun</i>	<i>tuun</i>	het hekje om den preekstoel {p.57}
<i>twinte</i>	<i>twint</i>	terwijl, intusschen
<i>uutlandig</i>	<i>uutlandig</i>	buiten het eiland op reis
<i>uus</i>		ons
<i>vaarde</i>	<i>vare</i>	veraf
<i>vettekaeze</i>	<i>vettekaeze</i>	zoetemelksche kaas
<i>voetselen</i>	<i>voetselen</i>	met de voeten tegen elkander springen
<i>wateren</i>	<i>wateren</i>	het vee drenken
<i>weete</i>	<i>weete</i>	berigt, kennisgeving
<i>welle</i>	<i>welle</i>	waterput
<i>wiinsteker</i>	<i>wiinsteker</i>	wijnkooper
<i>wile</i>	<i>wile</i>	wij
<i>winterneven</i>	<i>winterneven</i>	vrienden bezoeken in den winter
<i>wrigt</i>	<i>wrigt</i>	wreef
<i>zaaijensveld</i>	<i>zaaijensveld</i>	grootte van een land, zoo als het bezaaid wordt
<i>zenge</i>	<i>zenge</i>	pissebed
<i>zilten</i>	<i>zilten</i>	zouten
<i>zoolen</i>	<i>zoolen</i>	schroeijen
<i>zult</i>	<i>zult</i>	hoofdkaas
<i>zwaemel</i>	<i>zwaemel</i>	zwaluw